

Eğitim ve Hoşgörü

İnsanların doğuştan kendinden dinî, etnik, kültürel vb. yönlerden farklı olan insan veya toplumlara karşı ön yargılı, hoşgörüsüz, saygısız olma gibi olumsuz niteliklere sahip olmadığını düşünürsek hoşgörü kültürünün oluşmasında eğitimin yeri ve önemini daha iyi kavrayabiliriz. Diğer bir ifade ile hoşgörüsüzlük öğrenilmiş bir davranıştır. Hoşgörüsüzlüğün öğrenilmiş bir davranış olması eğitim yolu ile bu davranışların hoşgörüye dönüşebileceği konusunda bizlere fırsat sunmaktadır.

Okullarımızda öğretim programları ve sosyal ağırlıklı derslerde hoşgörü ve diğerlerine karşı saygılı olmanın altı çizilmekte ve hoşgörülü bireylerin yetişmesi hedeflenmektedir. Hoşgörünün önemine vurgu yapılmasına rağmen okullarda şiddet eğilimleri artmakta ve birbirlerine karşı saygılı fertlerin yetişmesinde problemler yaşanmaktadır.

Okulda Hoşgörüsüzlük Belirtileri

Hoşgörüsüzlüğün belirtileri ve göstergelerinin bilinmesi etkin hoşgörü eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bazı durumlarda hoşgörüsüzlük davranışı sergileyenler bunun farkında olamamaktadır. Bu sebeple hangi eylem ve davranışların hoşgörüsüzlük olarak değerlendirileceği konusunda kriterlerin bilinmesi gerekmektedir. Hoşgörüsüzlük belirtilerinin biri veya birkaçı aynı anda öğrencilerde bulunabilir. Öğretmenlere okulda hoşgörü eğitiminde yardımcı olabilecek bazı hoşgörüsüzlük belirtileri şunlardır:

Dil: Öğrencilerin birbirlerini kızdırmak amacıyla başka adlarla çağırması veya sınıftaki arkadaşını tanımlarken veya ona seslenirken ırksal, etnik kökenli küçük düşürücü sözler veya başka küçük düşürücü sözler kullanılması.

Alaycılık: Çocukların başkalarını, bazı kişisel özelliklerine, yanlışlarına, ailesine veya arkadaşlarına aşağılamak amacıyla dikkat çekmesi.

Günah Keçisi Yapma: Öğrencilerin spor etkinlikleri veya diğer yarışmalardaki aksiliklerden, anlaşmazlık veya yenilgilerden bir veya birkaç sınıf arkadaşını sorumlu tutma eğilimi.

Ön yargı: Bazı öğrencilerin ırkından, etnik kökeninden veya kişisel özelliklerinden dolayı daha az yetenekli veya daha az değerli olduğunun varsayılmasıdır. Ayrıca öğrencilerin davranışlarıyla ilgili hükümlerin, somut veriler yerine olumsuz genellemelere ve tiplemelere göre yapılması da ön yargı göstergesidir.

Ayrımcılık: Öğrencilerin bazı sınıf arkadaşlarını düzenli bir şekilde eş veya takım arkadaşı seçmeyerek ondan uzak durulması.

Klişeleştirme: Çocukların, ırksal veya etnik gruplar, engelliler, farklı cinsten olanlar, yaşlılar veya kendinden farklı olan insanlar hakkında olumsuz nitelikte genellemede bulunmaları.

Kutsal Olanın Kötülenmesi: Öğrenciler için anlamlı olan dinî veya kültürel simgelerin, inançların, onların inançlarını veya kimliklerini aşağılamak veya küçük düşürmek amacıyla kötülenmesi.

Dışlama: Kimi öğrencilerin sürekli olarak oyunlardan, kulüp faaliyetlerinden veya okul dışı etkinliklerden uzak tutulmasıdır.

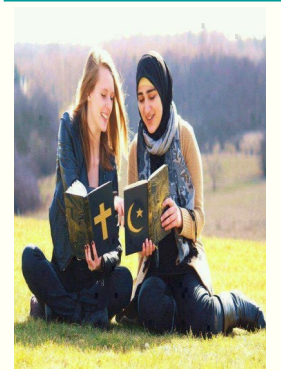
Taciz Etme: Öğrencileri sıkıştırıp hırpalayarak sıralarına veya kitaplarının içine isimsiz hoş olmayan notlar, resimler bırakarak veya mağdur edilen öğrencinin gruba boyun eğmesini veya gruptan çıkmasını sağlamaya yönelik başka davranışlarda bulunulması.

Zor Kullanma: Kimi öğrencilerin kasıtlı bir biçimde daha küçük veya daha güçsüz çocukları sindirme, zorbanın istediklerini yapması için onlar üzerinde topluluk içerisindeki ağırlığını kullanmasıdır. Bunun daha ileri aşaması öğrencilere diğer öğrenciler tarafından fiziksel saldırıda bulunulmasıdır.

Öğretmenlere Öneriler

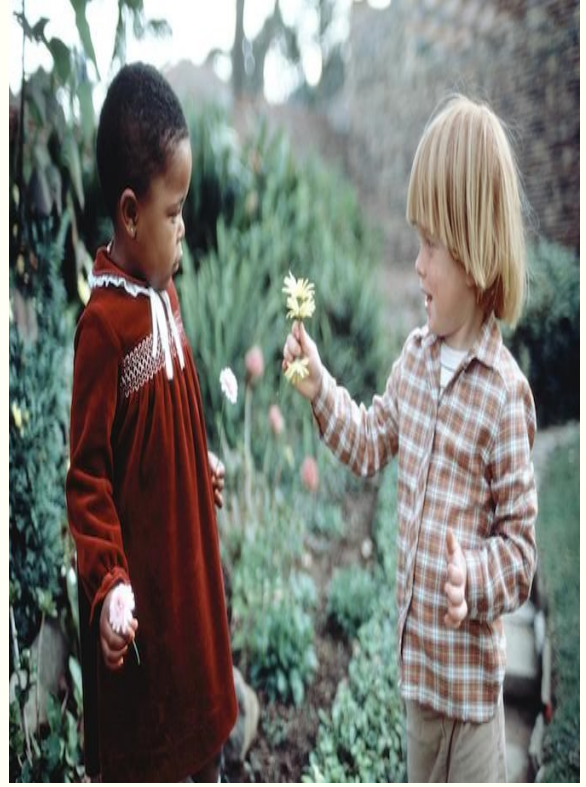
Öğretmenler hoşgörü eğitiminde merkezî bir yere sahiptir. Bu nedenle öğretmenin hoşgörü eğitimi konusunda yeterli donanımına sahip olması okullardaki hoşgörü ve birlikte yaşama kültürünün oluşmasında ve başarıya ulaşmasında en önemli etkindir. Eğitimcilerle yönelik hoşgörü eğitimi konusundaki kimi önerileri şöyle sıralayabiliriz:

1. Davranışlarınızla öğrencilere örnek olmanın önemini iyi biliniz. Bu nedenle başta sınıf içerisinde öğrencilerle iletişimde, öğrenciler arası sorun olduğunda nasıl davrandığınızı gözden geçiriniz. Bu süreç içerisinde farkında olmadan hoşgürsüzlük sayılabilecek davranışlarda bulunup bulunmadığınızı kontrol ediniz. Farkındalık hoşgörü eğitiminin özünü oluşturmaktadır.
2. Öğrencilerin saldırgan ve aşırı rekabetçi davranışlar yerine kişisel başarıyı ve girişimciliği özendirilen işbirliği ve ilgi çekecek etkinlikler yapmasını özendiriniz; çünkü aşırı rekabetçilik bazen hoşgürsüz davranışların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.
3. Öğrencilere bütün eğitim sürecinde akademik başarı kadar hoşgörü, sorumluluk, saygı vb. değerleri kazanmanın önemli olduğunu hissettirmeye çalışınız. Okulun yalnızca bir üst eğitim kurumuna hazırlama ve bilişsel gelişimine katkı sağlama dışında görevlerinin de olduğunu unutmayınız.
4. Öğrencilere tartışmalı konularda kendi görüşlerini ortaya koyabilme fırsatı veriniz ve konulara eleştirel olarak bakabilecek ve başka görüşler üzerinde düşünmeyi özendirecek bir öğrenme atmosferi sağlayınız. Hoşgürsüzlüğün önemli nedenlerinden biri kendi düşünce veya inancının tek gerçeklik olduğu iddiası olduğunu unutmayalım.
5. Öğrencilere kendilerinin önemli, değerli ve özel olduklarını hissetmelerine yardımcı olunuz. Karar alma süreçlerine olabildiğince öğrencileri dahil etmeye çalışınız; çünkü kendine değer verme ve başkalarına saygı gösterme, hoşgürülü bireyin temel özellikleridir.
6. Öğrencilerin kendilerini anlamalarına, duygu ve düşüncelerini anlatmalarına ve başkalarına karşı anlayış geliştirmelerine fırsat verecek temsiller, birlikte oyunlar ve sosyal aktiviteler yoluyla sosyal becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayınız.
7. Hoşgürsüzlüğe yapılacak müdahalede dikkatli olunmalı, hoşgürsüzlük olgusu üzerine odaklanılmalıdır. Okulda, hoşgürsüz tutum ve davranış sergileyen suçlu öğrenciyi sınıf arkadaşlarının önünde azarlama veya mağdura aşırı yakınlık gösterme yolu kullanılmamalıdır.
8. Özellikle sosyal derslerde farklı kültürler, tarihler, dinler öğretilirken farklılıklardan daha çok ortak noktaları ön plana çıkarınız. Değişik alanlarda farklılıkların bir gerçeklik olduğunu belirtiniz, ancak bu farklılıkların çatışmadan daha çok bir zenginlik kaynağı olduğu üzerinde durunuz.

9. Öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini ve diğerlerine güven duymalarını sağlayacak bir okul çevresi olmasına yardımcı olunuz. Saldırgan ve hoşgörüsüz davranışların önemli nedenlerinden biri insanların kendini tehdit edici bir ortamda algılamalarıdır.

10. Hoşgörüsüzlüğün bir belirtisi olan şiddet dünyada ve ülkemizdeki okullarda yaygınlaşmaktadır. Öğrencilere şiddet uygulandığı durumlarda müdahale edileceği ve hoşgörü gösterilmeyeceğinin bilinmesini sağlayınız. Okulunuzda şiddet içeren davranışların nedenleri üzerinde durunuz ve bu konularda ailelerle etkin işbirliği yapma yollarını araştırınız. Ayrıca çatışma durumlarında çatışmaların nasıl çözülebileceğini öğrencilerin katılımını sağlayacak şekilde öğretmeye çalışınız.

Bozüyük Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Bölümü

Adres: Kasımpaşa Mahallesi, İsmet İnönü
Caddesi, Hükümet Konağı Zemin Kat, No: 25
11300 Bozüyük/BİLECİK

Telefon: 0 (228) 315 80 81

Faks: 0 (228) 315 80 81

Web: <http://bozuyukram.meb.k12.tr>

E-posta: bozuyukram@meb.k12.tr

